פועלי כל הארצות התאחדו!

זו הדרך

ZO HADEREKH زو هدريخ

גיליון 29, 22 ביולי 2020

מלבן לאדום

גישת הכניעה והייאוש מפנה דרכה למאבק הנחוש

הרחוב בוער. הציבור דורש את התפטרותם של בנימין נתניהו ושל ממשלתו הימנית. לעיתים נדמה שהליכודניקים שעדיין תומכים בקוסם (לשעבר) הם רק אלה היושבים בממשלתו. אבל ברחובות הם אינם מעזים לתמוך במנהיג מפלגתם. חודש וחצי של מחאה המונית מתעצמת נגד ממשלת הימין, שהחל בהפגנה היהודית-ערבית נגד הסיפוח והכיבוש בכיכר רבין ב-6 ביוני, לימד אותנו כמה דברים.

המסקנה הראשונה: ממשלת הימין במגננה. נתניהו התחמן סבר שנטרול בני גנץ ואנשיו יאפשר לו לשוב ולהשתולל: כיבוש מעמיק, מדיניות ניאו-ליברלית מקיפה, הפחדה גוברת. אבל לא הפעם. בהבדל מהמחאה ההמונית בקיץ 2011, הפעם נלחמים על הלחם. הנחישות של המפגינים, בייחוד הצעירים, גדולה הרבה יותר.

המסקנה השנייה: ממשלת הימין, ונתניהו בראשה, בפאניקה. ההתמדה במדיניות הניאו-ליברלית במהלך השלב הראשון של הקורונה ובחודשי ההפוגה הולידה אסון בריאותי, כלכלי וחברתי. תוכנית כלכלית אחר תוכנית כלכלית, קבינט אחר קבינט, הם רק ביטויים להיעדר כל אסטרטגיית יציאה – אותו מושג שהשתלט על חיינו לפני כמה חודשים, אך ממשלת נתניהו-גנץ לא השכילה לאמץ (ר' עמ' 5).

המסקנה השלישית: בקרקס נתניהו הפך הקוסם ללוליין המהלך על חבל דק. לנתניהו לא נותר אלא לוותר על מנת להציל את עורו ואת ממשלתו. המענק שהובטח לאזרחים, הוויתור למסעדנים, פתיחת הבריכות וחדרי הכושר, מלמדים שמי שנאבק – זוכה, או לכל הפחות משפר את מעמדו. כך גם נרשמו ההישגים בשביתות של העובדים הסוציאליים והאחיות. כעת, העובדים, המעסיקים הקטנים והבינוניים, העצמאים והמובטלים מבינים שרק באמצעות מאבק נחוש ועקבי ניתן להגיע לתוצאות.

המסקנה הרביעית: ככל שחולף הזמן המאבק נחוש יותר, מקיף יותר ופוליטי יותר. אפילו תנועה כמו "הדגלים השחורים", הנאבקת זה כשנה וחצי, הבינה שאין די בקריאה "ביבי הביתה". אמיר השכל, שהופיע בקבלת השבת המחאתית שנערכה ביום שישי האחרון (17.7) ליד מעון ראש הממשלה, הבהיר היטב ש"המאבק לא יסתיים עם התפטרותו של נתניהו". השכל הציג חזון ("יש לי חלום" אמר, במחווה למרטין לותר קינג) בדבר חברה דמוקרטית וצודקת, ללא כיבוש וללא אפליה.

המסקנה החמישית: בהפגנות ישנם המניפים דגל שחור לאות מחאה נגד נתניהו, אך גדל מספרם של המניפים את הדגל האדום של השוויון. למרבה הצער, ישנם הממשיכים להניף דגל לבן – דגל הכניעה: בראש ובראשונה הנהגת ההסתדרות (ר' עמ' 3), אך גם המעסיקים שכינסו את ההפגנה בכיכר רבין ב-11 ביולי "ללא פוליטיקה". חלקם נטשו את המערכה מתוך העדפת האינטרסים המעמדיים ארוכי הטווח על פני הפלת ממשלת הימין.

המאבק לדמוקרטיה ולצדק חברתי נמשך השבוע בשורה של הפגנות ברחבי הארץ, בהן ההפגנה הערבית-יהודית "למען פרנסה בכבוד" שהתקיימה במושבה הגרמנית בחיפה. אך הגדולה ביותר הייתה ההפגנה שהתקיימה בשבת האחרונה (18.7) בגן צ'רלס קלור בתל-אביב, במהלכה קראה השחקנית אורנה בנאי לנתניהו להתפטר מתפקידו. "למען הסר ספק, לא באתי לכאן הערב כדי לקרוא לראש הממשלה להתעשת", פתחה בנאי את נאומה. "באתי לכאן לקרוא לראש הממשלה להתפטר. נמאס לנו מהשקרים, מאזלת היד, מהחלמאות, מהניהול הכושל, מהאטימות ומהניתוק של ראש הממשלה ושל העבדים הנרצעים שלו. זו ממשלה אכזרית, מנותקת, נטולת ערכים בסיסיים כמו יושר וצדק". בקהל, כמו גם בהפגנה שנערכה באותה שעה ליד מעון רה"מ בירושלים, הונפו הדגלים האדומים אל-על.

דברים בשם אומרם

אוי לבושה: הגיע למסיבה בלי מתנה

"איזו בושה! ח"כ איימן עודה עלה לרמאללה בידיים ריקות, אפילו דולר עלוב אחד לא העביר לחמאס, ואף על פי כן פוליטיקאים וכלי תקשורת מכתימים אותו כתומך טרור. לעומת זאת, ראש הממשלה בנימין נתניהו העביר כבר כמה פעמים 15 מיליון דולר, כסף קטארי, לחמאס — אך איש לא האשים אותו בתמיכה בטרור. להפך, העם בוחר בו בהמוניו. נפתלות דרכי הפטריוטיזם".

(עודה בשאראת, "הארץ", 6.7)

מכתבים למערכת

גם בקבורה אין שוויון

רשימתו של חבר מועצת העיר ת"א-יפו, עו"ד אמיר בדראן, שפורסמה תחת הכותרת "נגד הרס יפו" ("זו הדרך", 24.6) לא צריכה להפתיע איש. כל הרוצה לחקור, לדעת ולהכיר את אי-השוויון המהותי בין החברה היהודית לזו ערבית בארץ בכלל, ובתל-אביב-יפו בפרט, צריך רק לבדוק את מצב בתי-הקברות הערביים. הנושא עלה כזכור בעקבות המאבק סביב בית הקברות הישן "אל-אסעאף" השוכן מצפון לכיכר השעון.

בית הקברות הזה מופיע בצילומים, בציורים של תיירים וחוקרי א"י, במסמכים ובספרות. לידו היה בית קברות נוסף, בו היה קברו של אבו-רבאח. לכל אלה אין היום זכר וציון. בית הקברות בסלמה (כפר שלם), ליד קבר השייח', נמחק כלא היה; ואילו על בית הקברות בג'מוסין נבנו מגדלי יוקרה.

בתי קברות נוספים סובלים מהזנחה, מצבותיהם הרוסות, גדרות מקיפות אותם והגישה אליהם חסומה. כך בית הקברות קזחנא (רחוב קדם בג'בליה), שחלק ממצבותיו "נפלו" לים; בית הקברות של שייח' איברהים אל-עג'מי (חסן ערפה). בית קברות טאסו (אבו כביר) הוא היחיד הפעיל ביפו אך גם בפאותיו מקצצים כרישי נדל"ן.

אל אלה יש להוסיף את בית הקברות של שייח' מואניס, הנמצא במתחם אוניברסיטת תל-אביב, מוזנח להפליא וצמחיית פרא מקיפה אותו, וגם הוא לא נגיש. בית הקברות אל-מוראד (קריית שלום) מוזנח ולא נגיש, וכך גם בית הקברות עבד אל-נבי (גן העצמאות), עליו בנו את בית המלון הילטון. לכל בתי העלמין האלה אין ציון בשלטים, במפות העיר ובמסלולי הטיול והתיור בעיר. פרק שלם בהיסטוריה, בגיאוגרפיה ובתרבות הערביות בעירנו ובארצנו נמחק.

דן יהב, ת"א-יפו

ניתן לשלוח מכתבים למערכת באמצעות הדוא"ל
zohaderekh@gmail.com
או לתיבת דואר 26205 ת"א-יפו 6126102

יד רוחצת יד ושתיהן מלוכלכות

"החלטת שר האוצר ישראל כץ בשבוע שעבר לעמוד לצידם ולטרפד מהלך שהוביל שר הכלכלה עמיר פרץ, הכריעה את הכף - והותירה את היטל ההיצף על המלט המיובא על שיעור מזערי של 0.25% בלבד. כעת מתברר שבהחלטתו של כץ, שתורצה ב'התנגדות למונופולים, רצון להגביר את התחרות והפחתת יוקר המחייה', טמון רווח מהיר, בעיקר עבור בעלי מספנות ישראל - אנשי העסקים אסי שמלצר, סמי קצב וגם שלומי פוגל, שנחשב לחבר טוב של ראש הממשלה, בנימין נתניהו, יו"ר מפלגתו של שר האוצר".

("כלכליסט", 1.7)

לא עלינו: החלת הריבונות

"יש משהו סמלי בכך שכאשר כל ממשלת ישראל יושבת בשקט ומחכה להנחיות מארצות הברית מה בדיוק מותר לה לעשות, קוראים לזה 'החלת ריבונות'".

(רענן שמש פורשנר בטווייטר, 3.7)

עמוס שוקן מבקש קצת פרופורציה

"בצל הביקורת החריפה על השתתפות ח"כ איימן עודה בכנס לצד בכיר חמאס, מו"ל עיתון "הארץ" עמוס שוקן מתבטא כנגד התנהלותו של ראש הממשלה נתניהו מול ארגון הטרור. בתגובה לאיש התקשורת עמוס דוסטרי ששאל מדוע עודה עדיין מכהן כחבר כנסת, שוקן כתב "עומר, מה שעודה עושה זה עוד כלום. תראה את נתניהו שדואג להעביר לחמאס כל חודש 50-45-25 מיליון דולר". "זאת אהבה אמיתית", הוא הוסיף. כשנשאל המו"ל בידי אחד הגולשים אם אינו "רואה בעיה בלהשתתף בכנס של ארגון תומך טרור", זה השיב ש"הבריטים חשבו שעולי הגרדום היהודים חברים בארגון תומך טרור. הישוב היהודי בארץ ישראל ראה בהם גיבורים".

(האתר "אייס", 4.7)

הון, שלטון וצנזור

"'ידיעות אחרונות' גנזו ללא הסבר ראיון מקיף עם פעיל במחאה נגד נתניהו. הריאיון אמור היה להתפרסם בסוף השבוע האחרון ב'7 ימים', מוסף הדגל של העיתון, אך זמן קצר לפני הירידה לדפוס הוחלט להשאיר אותו בחוץ. המרואיין, סדי בן-שטרית, הפועל עם קבוצת 'קריים מיניסטר' מחוץ למעון ראש הממשלה בירושלים, נעצר בהפגנה שבה נעצר גם המפגין אמיר השכל. הריאיון הגנוז עסק במחאה ובמעצר, וגם בייחוס המשפחתי של בן-שטרית כבן דודו של אמיר אוחנה, השר לביטחון הפנים וממגניו הבולטים של נתניהו".

("העין השביעית", 6.7)

העולם (ההפוך) על-פי דודי

"השר דודי אמסלם השיב בכנסת להצעת אי אמון של הרשימה המשותפת: 'ישראל פוגעת באזרחים היהודים ביו"ש, אין מדינה כזאת בעולם. היהודים מופלים לרעה ולא הערבים'".

(הערוץ 7, 7.7)

להוציא שם טוב לניתוק

"לקרוא להם מנותקים עושה להם טובה. הם יודעים מה קורה. מכירים את המספרים ושמעו את הקולות. פשוט לא אכפת להם. אתם משעממים אותו".

(יו"ר הרשימה המשותפת, ח"כ איימן עודה בטווייטר, 8.7)

הכל נשאר במשפחה

"תוכנית הממשל הפדרלי בארה"ב להצלת משרות, שאמורה הייתה לסייע בראש ובראשונה לחברות קטנות, העניקה סיוע לחברות בבעלות משפחתו של ג'ארד קושנר, חתנו של נשיא ארה"ב דונלד טראמפ, כמו גם לפירמת הפרקליטים שמטפלת בענייניו של הנשיא".

(סוכנות הידיעות אי-פי, 9.7)

ההסתדרות יצאה מהסגר ונכנסה לבידוד

"דייג אוהב דגים? אם אוהב אותם למה הוא מוציא אותם מהמים?", הקשתה פעם שלישיית הגששים. בימינו נשאלת השאלה: "ההסתדרות אוהבת עובדים? אז למה היא פוגעת בהם?". למרבה הצער, זו תמצית פועלה של ההסתדרות בהנהגת ארנון בר-דוד (איש מפלגת העבודה? האם עודנה קיימת?) במהלך משבר הקורונה, שהיה למשבר כלכלי וחברתי ללא תקדים.

בכל מקום בו פעלה ההסתדרות במהלך החודשים האחרונים, היא עשתה זאת בניגוד לאינטרסים של מעמד העובדים. לדוגמא: המשבר באל-על. בחברת התעופה המופרטת היא פעלה כדי לממש את האינטרסים של הבעלים, ואפילו קידמה "תוכנית הבראה" מבית היוצר של משרד האוצר הטומנת בחובה פיטורי 2,000 עובדים (שליש מעובדי החברה!). במקום לדרוש, כפי שעשו איגודים מקצועיים בעולם כולו, להתנות את הסיוע הממלכתי בביטול הפיטורים, פעלה ההסתדרות נגד נציגות העובדים (שאף פורקה בידי בר-דוד). ההסתדרות תמכה במתן הלוואה לאל-על, שפירושה הצלת הבעלים הכושלים של חברת התעופה הגדולה בישראל, שפעם קראו לה "המוביל הלאומי".

חותמים הסכם בניגוד לדעת העובדים

עומק השפל נרשם בשבוע שעבר (15.7) כאשר ההסתדרות חתמה בשם איגוד הטייסים, ובניגוד לדעתו, על הסכם קיבוצי הפוגע קשות בחבריו. אילו הייתה ההסתדרות דורשת לפחות להעביר את הבעלות של החברה לידי העובדים, כפי שנעשה בכל העולם, דיינו. אך לא זה המקרה. ההסתדרות תומכת בתוכנית הבראה שתוביל להלאמת החברה – על מנת להפריט אותה שוב! הפעם תופרט לטובת בעל הון יהודי-אמריקאי, שלפי חוק מנוע מלרכוש את החברה (הוא אינו אזרח ישראלי). אבל לטובת העניין ובמסגרת ה"ישראבלוף" הממושך של ממשלת הימין (אפרופו "הגשש החיוור"), תוחזק הבעלות באופן רשמי בידי אחד מבניו של אותו איל הון, הלומד בישיבה בירושלים וחסר כל רקע כלכלי או ניהולי.

סמוך להנהלת אל-על בנתב"ג שוכנת התעשייה האווירית (תע"א) שבבעלות המדינה. גם כאן מתכננת "הממשלה הנלחמת באבטלה" פיטורים של 900 עובדים, המועסקים בחטיבה האזרחית של מפעל התעשייה הגדול בישראל. בניגוד לאל-על, תע"א אינו מפעל מפסיד ו"צעדי ההתייעלות" ננקטים בו ללא שום צורך קיומי. ההסתדרות, יחד עם ארגון העובדים, הכריזה כי "לא יהיו פיטורים בתעשייה האווירית", אבל מאחורי הקלעים היא מנהלת מו"מ לפרישתם "מרצון" של מאות עובדים ולפיטורי עובדי קבלן.

הלאה: לא רבים שמעו על מפעל פניציה (ז"ל) באזור התעשייה ציפורית שליד נוף הגליל, לשעבר נצרת עילית, למרות שהוקם כבר לפני 85 שנה. "זכוכית איכותית לאיכות חיים", מכריז השלט הגדול שתלוי עדיין בכניסה למפעל. אבל אין בו כעת לא ייצור זכוכית ולא איכות חיים. המפעל נסגר ללא מאבק בחודש מאי, וכל 300 עובדיו פוטרו. ההנהלה דרשה לקבל "סיוע בעקבות הקורונה", ומשום שלא קיבלה את מבוקשה - הודיעה על הסגירה. גם כאן חתמה ההסתדרות על הסכם פיטורים ללא קרב – וזאת באזור מוכה אבטלה, וכאשר רוב המפוטרים הם עובדים וותיקים.

ללא כיוון וללא מצפן

כך מתנהל ארגון העובדים והגמלאים הגדול בישראל. ואלה רק כמה דוגמאות מהימים האחרונים.

בעת שרבים מניפים דגלים שחורים ואדומים במסגרת מחאות המוניות, מתחילת המשבר מניפה ההסתדרות דגל לבן – לאות כניעה. היא נתנה יד לפיטורים המוניים ולשימוש המסיבי באמצעי הפסול הקרוי חל"ת – חופשה ללא תשלום. היא לא שאלה למה מפטרים או איך מצילים מקומות עבודה – לא שאלה כלום ולא עשתה דבר. היא כלאה עצמה בסגר בעת שמיליוני עובדים היו זקוקים לה יותר מתמיד.

לאחר מכן, בעת הדיון בדבר "תוכניות היציאה", התוכניות היחידות שהציגה היו אלה שרקחו המעסיקים, ובייחוד נציגת המעסיקים הגדולים – התאחדות התעשיינים. בעת שעובדים שכירים, עובדים עצמאיים, מובטלים ומעסיקים קטנים ובינוניים מציפים את רחובות הערים ומוחים נגד המשך המדיניות הניאו-ליברלית של ממשלת הימין – קולה של ההסתדרות לא נשמע. הקול לא נשמע, וגם מעשים לא היו. למרות שרבים מחבריה נפגעו מהמשבר, במכשירי האיכון של השב"כ נרשם שההסתדרות לא יצאה ממשרדיה ברחוב ארלוזורוב, ואינה משתתפת במחאה החברתית ההמונית (בדיוק כפי שנהגה בקיץ 2011, תחת שרביטו של בעל ההון דהיום עופר עיני).

אפילו כאשר פתחו העובדים הסוציאליים, אחת מקבוצות העובדים החשובות בהסתדרות, בשביתה נחושה – קולו של בר-דוד נדם. חלף שבוע עד שהביע תמיכה במאבק ציבור העובדות הסוציאליות המקופח וחלפו שבועיים עד שהתערב. זאת, רק לאחר שראשי הסתדרויות המורים והרופאים הכריזו על תמיכתם בשביתה יחד עם ועדי עובדים רבים – בייחוד ברשויות המקומיות. היו"ר בר דוד הסתפק בהודעה קצרה לעיתונות, ולא קידם שום צעדי סולידריות עם השובתות.

ניכר ששביתת העו"סיות הפריעה לו. הרי השובתות עשויות לקבל תוספות שכר, והדבר מקלקל את הקומבינה שהוא רוקח עם שר האוצר ישראל כ"ץ בדבר "תרומת המגזר הציבורי" לשיקום הכלכלה בעקבות המשבר. למה מנהלת ההסתדרות מו"מ בעד שמשמעו פגיעה בעובדי המגזר הציבורי? לבר-דוד הפתרונות. זה קורה כאשר תוקפם של רוב ההסכמים הקיבוצים במגזר הציבורי פג, והאוצר ובנק ישראל מוציאים מיליארדים רבים לתמיכה בבעלי הון. להסתדרות בראשות בר דוד אין לא כיוון ולא מצפן מעמדי. היא נסחפת במימיה העכורים של מדיניות ממשלת הימין בראשות המואשם בשוחד, אינה נאבקת ואינה מנהיגה מאבקים.

אפרים דוידי

ביקורת בחד"ש על המענקים של נתניהו

חד"ש מתחה ביקורת על ראש ממשלת הימין, בנימין נתניהו, שהחליט לחלק מענקים כספיים לכל אזרח מעל גיל 18, וזאת בתגובה למחאות ההמוניות של השבוע האחרון. לדברי ח"כ עאידה תומא סלימאן (חד"ש – הרשימה המשותפת) "תוכנית המענקים של נתניהו היא תוצר של פאניקה פוליטית, לא של דאגה לאזרחים. כשנותנים אקמול למחלה קשה, המקבל חש טוב לזמן קצר, אבל לא מרפאים את המחלה. לאזרחים נחוצה תוכנית פיצויים משמעותית לכל הנפגעים, וחשוב לא פחות – השקעה בתשתית החברתית: בבריאות, ברווחה ובחינוך. רק ככה נעבור את המשבר". יו"ר הרשימה המשותפת, ח"כ איימן עודה (חד"ש), הגיב: "מסתבר שעל כל 5,000 מפגינים בבלפור - כל אזרח יקבל 750 שקל. בואו נגיע למיליון!".

עוד קראו בחד"ש להשיב בחיוב לדרישות של העובדות הסוציאליות, השובתות זה שלושה שבועות, ושל האחיות. בחד"ש הדגישו: "ההסתדרות צריכה לא לוותר ולא להסכים לקיצוץ בשכר העובדים או בהטבות. לא העובדים צריכים לשלם את מחיר המשבר ואת כישלונה של ממשלת הימין!".

האוצר הקפיא סיוע לעמותות המוחלשים

21 ח"כים מהרשימה המשותפת, מרצ, העבודה ויש עתיד קראו השבוע (19.7) ליועץ המשפטי לממשלה, אביחי מנדלבליט, להתערב בהחלטת שר האוצר ישראל כ"ץ להשהות את אישור תוכנית הסיוע הממשלתית לעמותות שמסייעות לנזקקים, לדרי רחוב, לניצולי שואה, לנפגעי תקיפה מינית ולאוכלוסיות נוספות. זאת, בעקבות הפרסום ב"הארץ" לפיו מעוניין כ"ץ למנוע מהכסף להגיע גם למבקשי מקלט. הח"כים, ביניהם כל חברי הכנסת מהרשימה המשותפת, כתבו למנדלבליט וביקשו כי יפעל כדי שהכספים יגיעו לכלל העמותות – כולל אלה המסייעות למבקשי מקלט – ללא עיכוב או בחינה מחדש.

ביום חמישי כתב כ"ץ ליועץ המשפטי של משרדו כי יש חשש שחלק מהעמותות שלהן נועד הסיוע "מקיימות פעילות הנוגדת את ערכיה ומדיניותה של הממשלה" וביקש להשהות את תוכנית המענקים ולבחון את האפשרות לשנות את תוכנה. לאחר מכן, כתב, יחליט בדבר ביטול או שינוי של התוכנית. הסיוע, בגובה 53 מיליון שקל, מיועד לעמותות ללא כוונת רווח שנפגעו משמעותית במהלך התפשטות נגיף הקורונה.

במכתב של חברי הכנסת צוין כי מבקשי המקלט הם "אחת האוכלוסיות הפגיעות ביותר כלכלית, בעיקר בעת משבר הקורונה בו מסעדות ועסקים רבים נסגרו, ובכך הותירו את אוכלוסיית מבקשי המקלט ללא תעסוקה. החרגת הסיוע לאוכלוסייה חלשה זאת, כפי שתובע השר כץ, רק תרע את מצבם יותר ותסתור הבנות ממשלתיות מהחודשים האחרונים לפיהן יש לנקוט מדיניות שונה כלפי אוכלוסיית מבקשי המקלט, על מנת למנוע הכבדה נוספת על שכונות דרום ת"א".

ח"כ עופר כסיף (חד"ש – הרשימה המשותפת), שיזם את הפנייה, מסר: "השר כ"ץ החליט כי תמות נפשו עם פליטים. כדי להרע להם הוא מוכן להרעיב ניצולי שואה, להפקיר נפגעי תקיפה מינית ולשלוח נכים לאבדון. שנאתו הגזענית של כ"ץ למי שאינם יהודים מעוררת בחילה עזה, וכפי שהוא אומר בעצמו – הולמת את ערכי הממשלה". בראיון ל"הארץ" מסר ח"כ כסיף: "לרוע מזלו של כץ, מהלך גזעני כזה עדיין לא חוקי במדינה, ודינו להתבטל. מכתבנו נועד להבהיר ליועמ"ש כי התנהלות גזענית כזו מצד השר הינה בלתי חוקית ואנו מצפים כי תיבלם בידי הייעוץ המשפטי".

מהמוקד לפליטים ולמהגרים נמסר: "בשיאו של משבר שלא נראה כמותו – שר האוצר כ"ץ החליט שהשנאה לפליטים עומדת לפני התמיכה של המדינה בחברה האזרחית". עוד הוסיפו: "אם גם אתם מתביישים בהחלטה הזאת, ורוצים לאפשר לנו לסייע למי שפונה אלינו – זה הזמן לעמוד בסולידריות ולתמוך בפליטים ובמבקשי מקלט".

"זו הדרך" מדאיג את "אם תרצו"

פעילי הארגון בעל הסממנים הפשיסטיים "אם תרצו" מודאגים מאוד ממה שמתפרסם בשבועון "זו הדרך", וקראו למשטרה לחקור את תוכנו. ברשומה שפורסמה השבוע בדף של "אם תרצו" בפייסבוק נכתב: "לא תאמינו אילו חומרי הסתה חולקו בהפגנת השמאל הקיצוני אמש. יהודה, רכז השטח שלנו, חושף: נכנסנו אמש להפגנה של אנשי השמאל הקיצוני בבלפור. זה מה שחילקו לעשרות המפגינים. קריאה לאינתיפאדה ערבית". עוד צורפו לרשומה שתי תמונות מתוך גיליון "זו הדרך" האחרון. "מצפים ממשטרת ישראל לבחון מי מפרסמי התעמולה ולטפל בהם", נכתב עוד.

"אם תרצו" מתייחס למאמרו של ח"כ לשעבר עיסאם מח'ול, ממנהיגי מק"י ויו"ר מכון אמיל תומא. מאמר זה ראה אור בגיליון של ה-8 ביולי תחת הכותרת: "המאבק ההמוני הפלסטיני בפרספקטיבה היסטורית – על סיפוח ואינתיפאדה עממית". במאמר מצביע מח'ול על הקשר בין התעוררות המאבק העממי הפלסטיני בשטחים הכבושים לבין עליית תנועת השלום בישראל. המאמר פורסם כעבור מספר ימים ביומון "אל-אתיחאד" בשפה הערבית היוצא לאור בחיפה.

ממערכת "זו הדרך" נמסר בתגובה: "לא צריך שטינקרים בדמות 'רכז השטח'. ניתן להשיג את גיליונות השבועון מדי שבוע בכל הפגנה ברחבי הארץ, וגם לעיין בו באינטרנט. אין כאן סודות: 'זו הדרך' דוגל בסיום הכיבוש ובהגדרה עצמית של העם הפלסטיני, בהקמת מדינה פלסטינית בצידה של ישראל בשטחים שנכבשו ב-1967, בפירוק ההתנחלויות, בהכרזה על ירושלים המזרחית כבירת פלסטין ובהכרה בזכויות הפליטים. זה לא סוד ולא ממש חדש – אלה עמדותיו של השבועון מאז 1967".

קבלו את

זו הדרך

מדי שבוע בדוא"ל

או בדואר רגיל

המעוניינים לקבל בדואר אלקטרוני, ללא תשלום, מתבקשים לשלוח

כתובת דוא"ל אל: zohaderekh@gmail.com

המעוניינים לקבל בדואר רגיל, מתבקשים לכסות את הוצאות המשלוח באמצעות תרומה של 150 שקל בשיק לפקודת המפלגה הקומוניסטית הישראלית, ת"ד 26205 תל-אביב 6126102

ביבי, זמנך תם - לך הביתה

אני מתנצל מראש בפני מי שיחשבו שאני אומר את הברור מאליו, אבל אני סבור שהוא צריך להיאמר. רובנו עוד לא הפנמנו את העובדה הקשה לעיכול, שמשטר הקורונה ילווה אותנו עוד זמן רב. רובנו חושבים במושגים של חיסון תוך חודשים ושל חזרה, או-טו-טו ,לאופן חיינו ולמעמדנו הקודם. תפיסה כזאת מובנת אמנם, אך מעכבת את צמיחתה של חשיבה חדשה. מחובתנו לאזור אומץ ולהתחיל לחשוב ולהתארגן לקראת צורת חיים אחרת.

ישנם וירוסים שלא נמצא להם חיסון, וישנם וירוסים המחייבים חיסונים חוזרים בגלל מוטציות מהירות. הרבה מסדרי חיינו השתנו, ועלינו לחשל כלים חדשים כדי להתמודד עם השינוי: מקצועות שלא יחזרו, דפוסי עבודה והכנסה חדשים, שינוי דפוסי משפחה וחלוקת עבודה, עליית הגילנות, דפוסי צריכה משתנים, ערעור מוסדות החינוך שגדלנו עליהם (מגן ועד אוניברסיטאות), העומס העצום על מערכות הבריאות, שינוי חיי התרבות ותרבות הפנאי (מפגשים, חיזור) המסכה, הזום, הים והנסיעות לחו"ל.

התפרצות המגפה והמאבק בה, תוך הסתגלות ל"עולם-נואש-חדש" שהולך ונולד מחלציה, כרוכים במשבר גלובלי שכמותו לא ידענו. המגפה והמשבר הכלכלי פוגעים בצורה שונה ולא-שווה בשכבות חברתיות-כלכליות שונות כמו גם במדינות שונות בסדר-העולמי. הסכנה אינה רק במחלה או במוות כתוצאה ממנה. שיבוש הכלכלה בגלל המגפה מעצים מאד את סכנת העוני והרעב בעולם. לאובדן החינוך שגרמה המגפה יש מחיר כבד: אובדן כושר השתכרות למאות מיליונים, בעיקר צעירים, למשך כל חייהם. המגפה מגבירה סכנות של סכסוכים ופליטות בהרבה מדינות. פתאומיות השינוי, האימה נכחו ואזלת היד המתגלה ברוב המדינות, חושפות את חולשותיהם של המשטרים: של מוסדות מדינה, של מערכות המידע, של קבלת ההחלטות וביצוען, של בסיסי הלגיטימציה המעוותים של השלטון, של בערות המנהיגים, קוצר ראייתם ותפיסתם המדינית.

באין חיסון, אם נשללת מדיניות "חיסון-העדר", כאשר מערכות הבריאות אינן מוכנות לטפל בו-זמנית במסת החולים הגדלה, לא נותר אלא לרווח את קצב ההדבקות בזמן. האטת ההדבקות מחייבת משטר התערבות והגבלה קיצונית של החיים החברתיים, שהיא תנאי יסוד לאורח החיים המודרני. ההחלטה על יישום ה"מופסקות החברתית" היא החלטה מורכבת ורגישה מאין כמוה. היא מחייבת אינפורמציה עדכנית (שברוב המקרים לא קיימת בגלל חוסר בדיקה, פיענוח מהיר וקטיעת שרשרות הדבקה בזמן רלוונטי) שקיפות, שוויון, אמון תוך-חברתי (סולידריות), אמון בין האזרחים לרשויות השונות, ובעיקר רשת ביטחון כלכלית אוניברסלית, שתאפשר את הזיגזוגים ברמות המופסקות הנדרשים לפי רמות התחלואה.

בארצות בהן תוכננה רשת בטחון מקיפה והוקמה מערכת אינפורמציה יעילה קנתה הממשלה זמן סגר ושקט פוליטי, בו יכלה לעצור את ההדבקה ולהתחיל לטפל בפתיחת החברה מחדש, לאט לאט, תוך בקרה מבוססת נתונים על השפעות הפתיחה על ההדבקות ועל המשק. הסגירה המהירה בישראל, שנתניהו כה מתגאה בה, הייתה ללא תוכנית, ללא רשת ביטחון, ונעשתה תוך פאניקה. תוך שבועות ספורים מצאה את עצמה רבע מהאוכלוסייה במצב של אבטלה ללא הבנה על משך שיתוק הפעילות, ונטושה ללא הבטחת הכנסה. שיתוק הפעילות אמנם הביא להשטחת העקומה לזמן קצר (ולרהב חסר הבסיס של נתניהו על הצלחתו), אך אי אפשר היה להמשיך אותה. הדאגה והפחד הקיומי (הבריאותי והכלכלי) שלטו בחוצות. כשם שנתניהו נכנס לסגר בפאניקה-ללא תוכנית כך נאלץ לפתח את המשק בפאניקה, תחת לחץ פוליטי וכלכלי, ללא תוכנית יציאה מסודרת. נתניהו אמנם הבטיח הבטחות אך לא ביצע אותן כלל או ביצע אותן בצייקנות, הרבה פחות משהבטיח. הון עתק בוזבז (מכשירי הנשמה) ומבוזבז (מענקי כסף לכל). ישראל עוברת את המשבר הזה ללא תוכנית.

ח"כ כסיף בהפגנה בבלפור, 21.7

מצב אי-הוודאות היה בלתי-נסבל. ברגע שהתחילה הפתיחה גאו הלחצים לפתוח את הכול – עכשיו ומהר. ממשלת נתניהו לא הכינה את הפתיחה: לא בנתה מערכת מודיעין מתפקדת היטב (משברי: המטושים, המעבדות והלבורנטים, כלי השב"כ ותחקור שרשרות ההדבקה); לא בנתה מערכת מתפקדת של קבלת החלטות לזמן חירום (מחדלי משרד הבריאות, צה"ל, מל"ל, פיקוד העורף, "צאר קורונה"); לא הצליחה להסדיר את החקיקה בענייני הקורונה, בעוד הממשלה מתקוטטת עם הכנסת; לא הצליחה ליצור תוכנית משותפת לרה"מ, למשרד האוצר, למשרדי הרווחה, לביטוח הלאומי ולבנק ישראל בדבר הקמת רשת בטחון כלכלית.

במשך כל התקופה אין תקציב מאושר. תהליכי הפתיחה והסגירה המשובשים גורמים למשבר אמון בממשלה ולאי-ציות גובר להנחיותיה. הממשלה פועלת יותר ויותר תחת לחצים, משיקולי איבוד סמכות ומחשש ממרי יותר מאשר משיקולים ענייניים. הדחיות בהפעלת תוכניות גורמת לתחושה שאין יד על ההגה. גלי המחאה מתעצמים בד-בבד עם עלייה במספר הנדבקים המאיימת שוב בסגר כללי. ראשו של ביבי אינו בפתרון בעיית הקורונה, אלא בהצלת עורו.

כשם שהקורונה גילתה את חולשותיה של החברה האמריקנית ואת איוולתו של נשיאה טרמפ, כך היא חשפה גם את חולשותיה של החברה הישראלית. את אי-מוכנותה המדהימה של חברה במלחמה מתמדת למצבי חרום. את עומק המשבר הפוליטי שבו היא נתונה. את עומק שסעיה וחוסר השוויון והסולידריות שבין חלקיה. עתה התווסף לכל החוליים האלה גם משבר-אמון חריף ומשבר כלכלי הממומן באמצעות הגדלת החוב הלאומי שכולנו נצטרך להחזיר. היציאה מהמשברים תהיה ארוכה וכואבת. ביבי אחראי – ביבי חייב ללכת.

אבישי ארליך

ריאיון עם עו"ד מיכאל ספרד על תוכנית הסיפוח, מתוך הפודקאסט "גל חד"ש"

אפרטהייד והיום שאחרי

בשבוע שעבר התראיין עורך הדין מיכאל ספרד, מומחה במשפט זכויות אדם ופעיל נגד הכיבוש, לפודקאסט "גל חד"ש" של סניף חד"ש תל אביב. להלן חלקים מהריאיון שעלה לאוויר השבוע. הריאיון המלא זמין להאזנה ביוטיוב.

מבחינה משפטית, מה זה בעצם סיפוח?

סיפוח הוא הכרזה של מדינה לגבי הרחבת גבולות הריבונות שלה, כלומר מהלך שבו מדינה מודיעה לקהילה הבינלאומית על צירוף של טריטוריה מסוימת לשטחה הריבוני. בעידן המודרני, סיפוח הוא מהלך אסור. מאז מלחמת העולם השנייה והקמת האו"ם, כולל גיבוש המשפט הבינלאומי, חל איסור על סיפוח ועל החלת ריבונות בכוח. האיסור חולל מהפך בכל הנוגע ביחסים הבינלאומיים: בעקבות שינוי מוסרי ומאבק פוליטי, גם המעצמות האירופיות, שהיו אימפריות ששלטו על קולוניות בכוח הזרוע, החליטו לעגן את האיסור לגבי סיפוח כזה במגילת האו"ם.

האם הסיפוח הישראלי הוא מהלך חריג? אנחנו יודעים שמדינות רבות מפרות את הוראות המשפט הבינלאומי...

אין משהו מיוחד בסיפוח הישראלי עצמו, אבל מדובר במהלך נדיר. זה נכון שהרקורד של הקהילה הבינלאומית בהגנה על המשפט הבינ"ל הוא רחוק ממושלם, אבל בהתנגדות לסיפוח הרקורד מאד עקבי – לא הכירו בסיפוח הגולן; לא הכירו בסיפוח ירושלים המזרחית; לא הכירו בסיפוח סהרה המערבית למרוקו; ואפילו בסיפוח חצי האי קרים לרוסיה לא הכירו, אף שהוא נעשה בידי מעצמה שהיא חברה קבועה במועצת הבטחון. האיחוד האירופי אפילו הטיל סנקציות על רוסיה בעקבות סיפוח קרים.

אלה פחות או יותר כל מקרי הסיפוח שארעו במחצית השנייה של המאה העשרים. בעצם מה שמיוחד בסיפוח הנוכחי אינו המשפט הבינלאומי, אלא האתגור שלו. טראמפ כבר הכיר בסיפוח הגולן – למרות שלא היו לסיפוח זה תומכים אחרים. אנחנו מצויים ברגע מיוחד בו נבחנת המחויבות למשפט הבינלאומי.

מה הקשר בין סיפוח לבין אפרטהייד?

סיפוח ואפרטהייד אינם בהכרח כרוכים זה בזה. אפשר לספח שטח ולתת לאוכלוסייה בו זכויות אזרח מלאות. האפרטהייד הוא שם לצורת משטר המוגדר כפשע בינלאומי בשתי אמנות: אמנת רומא ואמנת האפטרהייד. זה פשע שמתרחש במשטר בו קבוצה אחת מדוכאת בידי קבוצה אחרת באופן שיטתי. הקבוצה המדוכאת יכולה להיות מוגדרת על בסיס אתני, לשוני, גזעי או על בסיס של קסטות. במצב של אפרטהייד, המדיניות, החוק והפרקטיקה במדינה מכוונים לשמר עליונות של קבוצה אחת על פני קבוצה אנושית אחרת.

בשבוע שעבר פרסמת חוות דעת עבור הארגון יש דין, לפיה כבר כיום מנוהל בשטחים משטר אפרטהייד. תוכל לפרט?

כבר היום חיות בגדה שתי קבוצות, מתנחלים ופלסטינים, והמדינה פועלת לשמר את עליונות הישראלים. ממשלות ישראל השתמשו במשך שנים באליבי שזה מצב זמני, שמחכים לפרטנר ושאין כוונה ורצון לשלוט בפלסטינים. אבל האליבי המפוקפק הזה, שהיה רעוע ממילא נוכח מה שעשתה ישראל בשטח כדי לקבע שליטה ארוכת טווח בפלסטינים, מתרסק לגמרי נוכח ניסיונות הסיפוח מאז 2017.

אם האפרטהייד כבר כאן, איזה שינוי יחולל הסיפוח?

זה תלוי בנסיבות. אנחנו עוד לא יודעים על אילו אזורים מדובר, על אילו אנשים, איך זה ייראה. אבל ברמת העיקרון, הסיפוח יחזק את הטענה שהאפרטהייד מתרחש לא רק בגדה, אלא שכל מדינת ישראל היא מדינת אפרטהייד.

הסיפוח יצור מצב שבו אין יותר הפרדה בין הגדה המערבית לישראל גופא. זה שדרוג והעמקה של האפרטהייד. זה פשע שהמוקד שלו הוא המשטר. נכון שישראל שולטת כיום בכל השטח, אבל עדיין יש בישראל משטר שונה, משטר פרלמנטרי שעומד בדרך כלל בסטנדרטים בינלאומיים של זכויות אדם, ואילו בפלסטין יש משטר צבאי עם מוסדות נפרדים. הסיפוח יבטל את ההבחנה הזו, ויהפוך את האפרטהייד לעניין שמבצעים המוסדות של ישראל.

בנאום שנשאת בהפגנת הענק נגד הסיפוח בכיכר רבין אמרת שאם נצליח במאבק נגד הסיפוח לא נחזור לאותו מקום, כי אפשרות זו תרד מעל הפרק. תוכל להסביר?

בשמחה. אבל זו כבר אמירה פוליטית, לא משפטית. עד לפני שלוש שנים סיפוח לא היה בכלל בגדר אפשרות. גם תומכיה הגדולים ביותר של ארץ ישראל השלמה האמינו בדרך ארוכה, ולא קידמו צעד כל כך מהיר. הם רצו סיפוח, אבל גם ידעו שישראל זקוקה לתמיכת המערב ושזה פשוט לא אפשרי.

ופתאום קרו כמה דברים חריגים בעת ובעונה אחת. מצד אחד, אירופה נחלשה ומכונסת עכשיו בתוך עצמה. במקביל, טראמפ נבחר, שזה אירוע חריג בפני עצמו, והוא דוחף את ישראל לסיפוח. היו רגעים שהוא דחף לסיפוח, ולא ישראל.

זה הזוי שמדינה אחרת משחקת לנו בגבולות והמחנה הלאומני בישראל מציג זאת כהישג. נתניהו מתגאה בכך שאנחנו הופכים קולוניה...

לגמרי. אם הסיפוח יקרה, יהיה ברור שמאז הכרזת העצמאות, ההחלטה הדרמטית ביותר לגבי ישראל מתקבלת בוושינגטון. כביכול פועלים להרחבת הריבונות, אבל הדרך בה זה נעשה חושפת חולשה גדולה של הריבונות הישראלית.

אבל אם חוזרים לצירוף הנסיבות החריג, הנקודה האחרונה היא שיש עכשיו בכנסת רוב לסיפוח, מה שלא היה מעולם, אפילו בעשר השנים האחרונות. בצד זה, המצב המשפטי של נתניהו דוחף אותו למעשים נואשים. ראש הממשלה הוא זה שבמו ידיו בלם בעבר הצעות סיפוח. אך חלון ההזדמנויות של הסיפוח יכול להסגר בקלות. למשל, אם ביידן ינצח בבחירות לנשיאות בארה"ב בנובמבר - אין סיפוח. לא ברור מתי הנסיבות שוב יאפשרו סיפוח – אולי רק בעוד מאה שנה.

ברגע שזו תהיה התובנה, אפשרות הסיפוח תרד מעל הפרק. נראה אז פוליטיקה אחרת מבחינת השיח הפנים- ישראלי כולו, גם בימין. במציאות בה סיפוח אינו אופציה, לשמאל יהיה טיעון חזק: "התוכנית שלכם הוכחה כבלתי אפשרית". לדעתי, מצב דברים כזה ייצור משבר של ממש בימין. לאחר הכשלת תוכנית הסיפוח לא נחזור לאותה מציאות פוליטית, ודברים טובים עשויים לצמוח מכך.

אמנון דה ברון וגולי דולב-השילוני

צעירות וצעירים המתכוונים לסרב מובילים את ההתארגנות

נוער פעיל נגד הסיפוח

במאבק המחודש נגד הכיבוש שהתעורר בתגובה ליוזמת הסיפוח של ממשלת הימין בולט קול חדש, צעיר, ובלתי מתפשר. זה קולה של קבוצת צעירים וצעירות המכנה את עצמה "נוער נגד הסיפוח".

קבוצה זו צמחה מתוך חותמי "מכתב השמיניסטיות 2020" שהתארגנה במסגרת ארגון "מסרבות". בחודשים האחרונים נפגשה קבוצת מכתב השמיניסטיות בכל יום שישי אחרי הצהריים כדי ללמוד יחד על איחוד מאבקים, על סירוב מצפוני ועל הכיבוש. בין היתר נפגשו הצעירות עם מור גלבוע (לשעבר מנכ"ל מגמה ירוקה) שהסביר להן על אודות הקשר בין משבר האקלים לבין הכיבוש; השתתפו בסדנת פמיניזם וסירוב בהנחיית הסרבניות עתליה בן אבא ויסמין ערן ורדי; קראו עדויות של שוברים שתיקה ונפגשו עם נציגת הארגון טל שגיא; וצפו בסרט "עדות" של שלומי אלקבץ. כשנתניהו הכריז במאי שמועד החלת הסיפוח הוא 1 ביולי, החליטה הקבוצה כי הגיעה העת להשהות את תהליך הלמידה המשותפת ולפתוח במחאה ממשית.

הפגנת הנוער מול ביתו של בני גנץ, 25.6 (צילום: "נוער נגד הסיפוח")

אף על פי שהקבוצה מורכבת ברובה מבני ומבנות נוער המתכוונות לסרב להתגייס לצה"ל, התגבשה בקרבה החלטה אסטרטגית לכתוב מכתב נגד הסיפוח איתו יוכלו להזדהות גם בני נוער אשר מתכוונים להתגייס לצבא. "בשנה הקרובה יתגייסו רבים מבנות ובני המחזור שלנו" – כתבו, והוסיפו: "מאיתנו יידרש להוציא לפועל ולקיים את מדיניות הסיפוח, המאיימת לפגוע בצורה אנושה באוכלוסייה הפלסטינית ובחזון השלום. מסיבה זו אנו, בני הנוער, פונים אל כלל הציבור הישראלי ואל מקבלי ההחלטות בקריאה חד-משמעית: את הסיפוח יש לעצור בהקדם האפשרי."

כך, קיוו חברי הקבוצה, תוכל החתימה על המכתב להיות תחילת תהליך של פוליטיזציה עבור בני נוער ממעגלים רחבים יותר, שלא בהכרח נחשפו למאבק נגד הכיבוש. תקווה זו בהחלט התממשה: על המכתב חתמו קרוב ל-450 בני ובנות נוער מכל הארץ, מאילת ועד קריית שמונה. עבור רבים מהם היה זה הניסיון הראשון באקטיביזם נגד הכיבוש. בנוסף, תורגם המכתב לערבית והופץ בסניפי ברית הנוער הקומוניסטי (בנק"י) ברחבי הארץ, וגרף תמיכה מבני נוער פלסטיניים משני עברי הקו הירוק. ההזדהות הרחבה עם המכתב היא עדות לכך שהנוער הישראלי כלל אינו אדיש לנעשה בשטחים, ושחלקים ממנו מתנגדים בריש גלי למדיניות הגזענית והקולוניאליסטית של ממשלת נתניהו.

"אין לנו ספק" כתבו, "[שהסיפוח] יביא לחידוש העימותים האלימים באזורנו, שקורבנותיהם יהיו פלסטינים וישראלים כאחד. פירושו הוא העמקת הסכסוך, שימור מעגל הדמים והמוות וביסוס הכיבוש, האלימות והגזענות. המאבק נגד הסיפוח הוא המאבק על עתיד שתי המדינות ועל אופי מדינת ישראל. זהו רגע האמת - האם אנחנו רוצים לחרות על דגלנו את האלימות או את השלום? את הדיכוי או את התקווה?"

המכתב נשלח לכל חברי הכנסת, ובפנייה אישית גם לראש הממשלה החליפי ושר הביטחון בני גנץ. לאחר שלא נתקבל ממנו שום מענה, יצאה הקבוצה להפגין מול ביתו בראש העין ב-25.6. להפגנה הגיע גם חבר הכנסת עופר כסיף (חד"ש – הרשימה המשותפת), אשר חיזק את הצעירים והצעירות במאבקם. במהלך ההפגנה קראו המפגינים לעבר ביתו של גנץ: "שר הביטחון גנץ, לפני שלושה ימים אמרת שלסיפוח לא תהיה השפעה על חיי הפלסטינים והישראלים בפועל. לא יאמן שמשפט כל כך מופרך ומנותק יוצא מהפה של האיש שאחראי על ביטחוננו. מלך ירדן, שאיים בביטול הסכם השלום – חולק עליך. הרשות הפלסטינית, שהודיעה על הפסקת התיאום הבטחוני – חולקת עליך. האיחוד האירופי, שמאיים בסנקציות – חולק עליך. עשרות אלפי הפלסטינים שצפויים לאבד באופן אוטומטי חלקות אדמה ששייכות להם, אותם פלסטינים שמעמדם החוקי לאחר הסיפוח לא ברור – חולקים עליך. אנחנו, בני הנוער, שעשרות שנים מהווים את בשר התותחים במלחמות הסרק שלכם, חולקים עליך."

נוסף לפעילות השטח של הקבוצה, יזמו הצעירות קמפיין ניו-מדיה אפקטיבי. בעמוד האינסטגרם של "נוער נגד הסיפוח" התפתחו דיונים וויכוחים רבים לגבי משמעות הסיפוח והכיבוש. אקטיביזם של נוער שמאלי בפלטפורמה כזו, אשר מזוהה מאד עם צעירים, הוא צורה חדשנית של פעילות פוליטית. הפעילות שמחו לראות כי הדיונים המשמעותיים שעוררו הפוסטים שלהן גברו על תגובות הנאצה. פעילות הקבוצה באינסטגרם תרמה רבות לנראות המאבק בסיפוח ובכיבוש בקרב צעירים וצעירות, ורתמה לשורות המאבק צעירות נוספות.

פעילי "נוער נגד הסיפוח" דנים בימים אלה לגבי המשך הדרך. אולם כסיכום ביניים, רשאית כבר קבוצת האקטיביסטיות הצעירות להתגאות בהובלת מאבק נוער נגד הסיפוח ונגד הכיבוש בהיקף שלא היה כמותו בשנים האחרונות. גנץ סירב אמנם להתייחס לפנייתן, אבל ברור שזו לא תהיה הפעם האחרונה שהוא ישמע מ"נוער נגד הסיפוח".

עקבו אחר הקבוצה בפייסבוק תחת השם "נוער נגד הסיפוח", ובאינסטגרם - "youth.letter2020".

עדן לומרמן

החינוך כשדה ניסיונות - לקראת גל שני במתקפה על זכויות המורים

משרד האוצר נגד העובדים

לאחר פסק הדין של בית הדין הארצי לעבודה ב-19 ביוני, שקיבל את עמדת ארגון המורים בנוגע למועד סיום שנת הלימודים תש"פ וזרק את האוצר מכל המדרגות, יכול היה להעריך כל מי שמכיר את התנהלות משרד האוצר, כי ההשפלה הזאת לא תעבור בשתיקה. עבור אנשי האוצר, שלא למדו דבר ולא שכחו דבר, פירוש התבוסה היה היערכות מוגברת לקראת "גל שני" מול ונגד עובדי ההוראה.

הפגנת עובדי החינוך בתל אביב, 30.4 (צילום: מחאת האלונקות)

סימנים ראשונים החלו להופיע בסוף חודש יוני, כאשר התפרסמו ידיעות (29.6) בדבר כוונת האוצר לבטל את המכסות ואת מענקי הפרישה שנועדו לעודד עובדי הוראה שחוקים לפרוש. במקביל, ובאופן אבסורדי על רקע המחסור הידוע בעובדי הוראה, הודיע חשב משרד החינוך כי עד להודעה חדשה, אין לאשר את קליטתם של מורים חדשים לקראת שנת הלימודים הבאה. על כך הגיבה הסתדרות המורים במכתב לשר החינוך, יואב גלנט: "כתוצאה מכך, עובדי הוראה שנשחקו אינם יכולים לפרוש, ואילו עובדים חדשים רעננים שמעוניינים להיקלט במערכת חינוך שחסר בה כוח אדם, אינם נקלטים. על התנהלות הזויה זו בחסות הקורונה משלמת מערכת החינוך כולה, עובדי ההוראה והילדים", הזהירה ההסתדרות.

יום קודם לכן פרסם אגף הכלכלן הראשי במשרד האוצר דו"ח העוסק בפערים סוציו-אקונומיים בהפעלת הלמידה מרחוק. הדו"ח הדגיש את אחד הכשלים המרכזיים של שיטה זו – חוסר נגישותה בשכבות המוחלשות, בראש ובראשונה בציבורים הערבי והחרדי, בהם לשיעור ניכר ממשקי הבית אין גישה לאינטרנט או למכשירי קצה מתאימים. נקודות אלה העלה עוד בחודש אפריל ח"כ יוסף ג'בארין (חד"ש, הרשימה המשותפת), שציין: "יותר מ-25 אלף תלמידים ערבים הפסיקו להיות חלק ממערכת החינוך. בעיקר מכפרים בלתי-מוכרים בנגב: בלי תשתיות כמו חשמל, מים וגם לא אינטרנט. בפועל גישתם לחינוך נחסמה. משרד החינוך מתעלם מהם במקום לספק ציוד טכנולוגי ללמידה מרחוק."

אך בעוד שח"כ ג'בארין הטיל את האחריות על משרדי הממשלה, עושה דו"ח הכלכלן הראשי את ההיפך הגמור. במקום להציע פתרונות בדמות השקעה מיידית בתשתיות רלבנטיות, הקצאת תקציבים ייעודיים לבתי ספר בעשירונים התחתונים, והכשרה מתוקשבת רלבנטית לאוכלוסייה הבוגרת (מסקנה נוספת העולה מהדו"ח היא כי חוסר מיומנויות תקשוב ניכר יותר בקרב השכבות המוחלשות), מנסה דו"ח האוצר להטיל את האחריות לתיקון המצב על המורים: "חלק ניכר מהשעות יושלמו באופן פרונטלי בשגרה שלאחר מכן, זאת על מנת למנוע הגדלה של הפערים הגדולים גם כך במערכת החינוך". הדו"ח לא מציין מהיכן יגיעו אותן שעות פרונטליות, אולם ברור למה מתכוון המשורר: זו אי-הכרה בהוראה מרחוק כעבודה בהיקף מלא ודרישה מהמורים להוסיף ימי הוראה על חשבונם. הביקורת הנוקבת שספגה דרישה זו בדיון בבית הדין לעבודה אינה מונעת מאנשי האוצר לוותר עליה לקראת ההתמודדות עם הגל השני.

הסכם קיבוצי לא בתוקף

מעבר לנקמנות שמפגין משרד האוצר ביחסו כלפי עובדי ההוראה (אשר רבים מהם יפתחו גם את שנת הלימודים הבאה ללא הסכם שכר בתוקף), יחסו זה משקף את כוונתו להטיל את עול מימון משבר הקורונה על גבו של הציבור העובד בכללותו. בהקשר זה מן הראוי לחזור להכרזה של שר האוצר, ישראל כץ בשבוע שעבר: "לא יהיו גזירות על הציבור, לא יהיו העלאות מסים". הכרזה זו היא לעג לרש כשהיא מלווה בשליחת יד גסה אל כיסם של עובדי המגזר הציבורי. דרישות האוצר שנחשפו בשבוע שעבר מראות כי בכוונתו להפחית את שכרם, למנוע מהם תוספות ותק והשתלמות ולהטיל עליהם עוד שלל פגיעות. וכי אין הפחתת שכר שקולה למס חדש על העובדים? כלום אין פגיעה בזכויות נחשבת גזירה?

במקום להגן על העובדים בעת משבר כלכלי עולמי, דורשת הממשלה מהם לספוג פגיעה כדי להגן על... רווחי ההון. בעוד שמשרד האוצר הקצה לאחרונה הון עתק למימון סיוע לבעלי ההון, נדרשים העובדים לקצץ בשכרם. תחת הכותרת "קידום מואץ של תשתיות צמיחה למשק", יעניק האוצר מתנות בסך מאות מיליוני שקלים לחברות הגז, ואילו המורים נדרשים "להיכנס מתחת לאלונקה" ולהקריב את זכויותיהם כדי לכסות על היעדר התשתיות בכפרים בלתי מוכרים בנגב.

זו מדיניות ארוכת שנים של הפקידות הבכירה באוצר, עליה אמר לאחרונה הממונה לשעבר על השכר, אילן לוין, שבוודאי אינו נחשד בהיותו ידיד מעמד הפועלים: "כולם שם מגיעים מאותו מקום ולומדים לחשוב אותו דבר". אולם מדיניות זו מסוכנת פי כמה כאשר היא מגובה בשר כמו ישראל כץ, תומך ידוע בהפרטות אגרסיביות עוד מימיו במשרד התחבורה.

הברית של האוצר ובעלי ההון נגד הציבור צריכה להיענות בחזית מאוחדת של מעמד העובדים, שידע להתעלות מעל לניסיונות ההפרד ומשול וההסתה התקשורתית בשירות ההון. ציבור עובדי ההוראה, השמרן באופן מסורתי, השכיל, בעקבות המתקפה המאורגנת נגדו, להעלות דרישות צודקות בהפגנתו בתל אביב לפני כחודשיים: אחריות מלאה של ההון והממשלה למשבר; מסגרות קיץ באחריות ובמימון המדינה; הגדלת ימי החופשה בתשלום במשק. אין די בדרישות אלה, אך זו דוגמא לעמדות ולדרישות מעמדיות אותן חיוני להציג מול סחטנות האוצר.

אדם אלי

השלטון הקומוניסטי בקרלה מדביר את הנגיף

משרד הבריאות של הודו דיווח בשבוע שעבר על הקפיצה הגדולה ביותר שנרשמה במספר הנדבקים בקורונה במהלך יממה אחת: כ-28 אלף. עד כה התגלו בהודו כ-900 אלף חולים, מתוכם מתו קרוב ל-23 אלף. הנתונים הגבוהים הם חלק ממגמת התפשטות הקורונה בהודו בשבועות האחרונים. בשבועיים האחרונים בלבד קפץ מספר הנדבקים מ-600 אלף נשאים ליותר מ-900 אלף. כך צועדת הודו הגדולה, בניגוד לשכנתה סין, לקראת אסון הומניטרי בעל ממדים היסטוריים, הדומה למתרחש בארצות הברית.

אך ישנו מחוז אחד בהודו שניצח את הקורונה: קרלה. המדינה הקטנה יחסית להודו, ששטחה כפול משטחה של מדינת ישראל בגבולות הקו הירוק והמונה כ-33 מיליון תושבים, נמצאת בקצה הדרום-מערבי של תת-היבשת. קרלה ידועה בישראל בגלל הקהילה היהודית העתיקה בקוצ'י (ששמה הקדום הוא קוצ'ין), בירת המדינה ואחד הנמלים החשובים בהודו. על פי נתוני משרד הבריאות של קרלה, נכון לשבוע שעבר נרשמו במדינה כ-10 אלף חולים ורק 33 מקרי מוות כתוצאה מהמגיפה.

שלושה חולים ראשונים בקורונה, סטודנטים מקומיים שלמדו בסין, התגלו במדינה ב-30 בינואר. הצלחתה של קרלה בהתמודדות עם המגיפה נבעה מכמה סיבות, בהן - המערכות הציבוריות החזקות שלה וניסיונן בהתמודדות עם מגיפה דומה ב-2018. סיבות נוספות שתרמו להצלחתה הן הלכידות החברתית הגבוהה בקרלה והאמון הרב שנותנים האזרחים בממשלה, מה שמאפשר לה לקבל נתונים מהימנים מהשטח ולפעול ביעילות בקרב הקהילות המקומיות. שיעור התמותה בקרב החולים עומד על 0.46% בלבד – נתון שמעמיד את קרלה בשורה אחת עם המדינות המצליחות בעולם במאבק בקורונה, ובהן קובה.

לקרלה ולקובה מאפיינים משותפים: לשתיהן מדיניות בריאות ציבורית מתקדמת רחבה מאוד ובשתי המדינות שולטת המפלגה הקומוניסטית. לקומוניסטים בקרלה שורשים עמוקים אף יותר מאשר בקובה; הם ניצחו בבחירות לראשונה ב-1957, עוד בטרם התחוללה המהפכה הקובנית.

במשך עשרות שנים, חרף הפילוגים שסבלה המפלגה הקומוניסטית ההודית והשנים בהן שלטה בקרלה מפלגת הקונגרס הממסדית, התחוללו במדינה שינויים פוליטיים, חברתיים וכלכליים גדולים. עם אלה ניתן למנות את הרפורמה האגררית ואת הקמת מערכת הביטחון הסוציאלי המפותחת של קרלה. כתוצאה משנות שלטונם הארוכות של הקומוניסטים, פועלת בקרלה רשת רחבה וצפופה של בתי ספר ממשלתיים. קרלה הייתה למדינה הראשונה בהודו שבה 100% מהילדים לומדים בחינוך יסודי וכל תושביה יודעים קרוא וכתוב. בנוסף, היא המדינה השוויונית ביותר בהודו מבחינה כלכלית, עדתית, דתית ומגדרית.

אחת ההתפתחויות החשובות ביותר היא הדמוקרטיזציה של ענייני המדינה, המתבטאת כיום בהשתתפות העממית הרחבה הצומחת מרמת הכפרים והעיירות לעבר המועצות האזוריות ועד לשלטון המרכזי.

דמוקרטיה מלמטה ובדיקות המוניות

"מדיניות נחושה של בדיקות המוניות, אבחון מהיר, מעקב אחר החולים ומזון מבושל – כך השטיחה קרלה את העקומה". זו הכותרת בכתבת תחקיר שפורסמה בחודש שעבר בעיתון האמריקאי "וושינגטון פוסט". ללמדנו שמה שנעשה בקרלה אינו בגדר נס או הברקה שאיש לא חשב עליה. ההצלחה היא תוצאה של נקיטת מדיניות נחושה המתבססת על התודעה החברתית המתקדמת של תושבי המדינה. במקביל לסגירת המשק (או "סגר" בלשון ממשלת הימין, השאולה משנות הכיבוש הארוכות), החלה המדינה בפרויקט ענק של

צילום מסך: הטלוויזיה ההודית

אספקת מזון לאוכלוסייה, המשיכה לספק ארוחות צהריים למיליוני תלמידים בבתי הספר, שיכנה והאכילה 150 אלף מהגרי עבודה שנתקעו במדינה ללא אפשרות לשוב לבתיהם, הקימה מערך בריאות נפש ועוד.

המערכת הדמוקרטית "מלמטה", שהוקמה בקרלה עוד בסוף שנות ה-50, סייעה בתקשורת בין הממשלה לציבור במהלך המשבר. מאז פרוץ המגפה השכילו הרשויות המקומיות לשתף פעולה גם עם ארגוני החברה האזרחית ואיגודים מקצועיים. כך הצליחה המדינה להגיע במהירות לאזרח בשטח ולהקים מערכי טיפול מקיפים בקלות יחסית.

מערכת בריאות לכל

בקרלה קיימת מערכת בריאות אוניברסלית וחינמית. כתוצאה מכך היא המדינה שבה התמותה של תינוקות ושל נשים בלידה היא הנמוכה ביותר בהודו, ותוחלת החיים בה היא הגבוהה ביותר בהודו. ההתמודדות עם מגפת הקורונה היא דוגמה טובה להצלחתו של "מודל קרלה" הסוציאליסטי. כבר באמצע ינואר, כשהחלו להגיע דיווחים ממחוז ווהאן לגבי המגיפה, החליטה שרת הבריאות והרווחה המקומית, מנהיגת המפלגה הקומוניסטית ק"ק שאילג'ה (הידועה בפי המקומיים בשם "המורה שאילג'ה" על שם מקצועה) להתייחס ברצינות גמורה לסכנה הנשקפת מהקורונה.

השרה הקימה צוותי מומחים במטרה להחליט על מדיניות להתמודדות עם המגיפה, והורתה לבתי החולים במדינה להתכונן. בדרך זו זוהו הסטודנטים הנשאים שהגיעו מווהאן כבר בירידתם מהמטוס והדבקה המונית נמנעה. שאילג'ה הכריזה כמו-כן על סגר כללי כבר בשלב מוקדם מאוד, הצליחה לבודד את הנשאים וסביבתם במהירות, לפענח בדיקות מעבדה ולדווח על תוצאותיהן לנבדקים תוך 48 שעות בלבד. בי.בי.סי., רשת השידור הבריטית, כללה את השרה ברשימת "שרי הבריאות המצטיינים בעולם, שהצליחו להתגבר על הקורונה". ברשימה, מובן מאליו, לא מופיעים שמותיהם של יעקב ליצמן ושל יולי אדלשטיין.

ריקה הלוי

הנשיא טראמפ וידידו זלנסקי (צילום: הומינטה)

שנה לבחירת וולודימיר זלנסקי

כחול לבן נוסח אוקראינה

בחירתו של וולודימיר זלנסקי לנשיאות אוקראינה לפני כשנה לוותה בתקוות גדולות לשינוי. אוקראינים רבים ראו בזלנסקי מנהיג שיוריד את המדינה מדרך הפשיזציה והלאומנות שאפיינה את חמש שנות נשיאותו של קודמו בתפקיד, פטרו פורושנקו "מלך השוקולד".

בכתבה שהופיעה ב"זו הדרך" לפני הבחירות לנשיאות, ציינתי כמה מההבטחות שפיזר זלנסקי על מנת לסחוף אחריו את הציבור שדרש שינוי: החל בביטול החוקים האנטי-קומוניסטיים ובהכרה בחוקיותה של המפלגה הקומוניסטית (שהוצאה אל מחוץ לחוק) ועד להפסקת פעילותן של המיליציות הפשיסטיות המשתוללות באוקראינה.

אך זלנסקי ומפלגתו, "משרתי העם", בחרו להידמות למקבילתם הישראלית – "כחול לבן" בראשות הגנרל בני גנץ. מרגע עלייתם לשלטון החלו זלנסקי ואנשיו לאמץ עמדות ימין מובהקות, על מנת לרצות את פורושנקו ותומכיו המעטים, אשר האשימו את זלנסקי שהוא "בוגד פרו-רוסי ותומך הקרמלין".

זלנסקי אמנם אינו בובה של הקרמלין כמו שמנסה להציגו הימין הפשיסטי, אולם הוא בהחלט משרתם של האוליגרך האוקראיני-ישראלי איגור קולומויסקי ושל קרן המטבע הבינלאומית. לבקשת הקרן (שתחת ההגמוניה אמריקאית) העביר זלנסקי שורה של רפורמות ניאו-ליברליות, אשר פגעו לא רק במעמד העובדים האוקראיני אלא גם בסביבה. הפיכת היערות העתיקים של מערב אוקראינה לסחורה בשוק הקפיטליסטי באמצעות ביטול האיסור על כריתת העצים – חוק שירשה אוקראינה מברית המועצות – היא פגיעה אנושה בסביבה הטבעית. צעד זה הוא הוכחה נוספת לכך שקפיטליזם צועד יד ביד עם הרס סביבתי ופגיעה במערכות אקולוגיות.

כמו-כן בחר זלנסקי להמשיך ואף להעמיק את הברית החשוכה שכרת קודמו בתפקיד פורושנקו עם מיליציות ניאו-נאציות. משרד הפנים האוקראיני אישר לאחרונה לעיריות לספח באופן רשמי מיליציות אלה כיחידות עזר במשטרה ולהסתייע בהן "בהשלטת החוק". כתוצאה ממהלך זה, מסתובבים כעת חברי המיליציות חמושים ברחובות הערים, חסינים ממעצר ומפיקוח. מיליציות אלה אחראיות לעשרות התקפות על פעילי שמאל ועל מיעוטים לאומיים.

בעוד קרנה של מפלגת "משרתי העם" הירוקים יורדת והימין הקיצוני מדשדש במקום, מתחזקת המפלגה הסוציאל-דמוקרטית "מפלגת האופוזיציה – למען החיים", המזוהה עם המיעוט הרוסי באוקראינה. אך גם מפלגה זו מובילים בעלי הון מתקופת שלטון ינוקוביץ' – ויקטור מידבדצ'וק המקורב לפוטין, וואדים רבינוביץ' בעל האזרחות הישראלית.

נראה כי בהיעדר אלטרנטיבה שמאלית עקבית, שלטון ההון באוקראינה מובטח. רק חיזוק ובנייה מחדש של השמאל האוקראיני האמיתי, הקומוניסטי והפטריוטי, יכול לגבש אלטרנטיבה עממית ולהוביל שינוי מהיסוד.

עידן סלצוקר

נשיא לכל אוליגרך

הווילה המפוארת ברחוב גלי תכלת בהרצליה פיתוח, רכושו של האוליגרך האוקראיני קולומויסקי, ידידו הטוב של הנשיא זלנסקי, פנויה ברוב ימות השנה. כמו אוליגרכים רבים שצמחו על חורבותיה של ברית המועצות הודות לפירוקה ולהפרטת נכסיה, מחזיק איגור קולומויסקי באזרחות ישראלית. ליתר דיוק, קולומויסקי מחזיק באזרחות של שלוש מדינות – ישראל, אוקראינה וקפריסין – וכן בתושבות קבועה בשווייץ.

לפני כארבע שנים נאלץ קולומויסקי לנטוש את אוקראינה ולעבור לשווייץ, ולאחר מכן "עלה לישראל". האילוץ היה חשד למעשי שחיתות בתאגיד פריבטבנק. תאגיד זה, אותו הקים לפני כ־30 שנה יחד עם שותפו, המיליארדר היהודי אוקראיני גנאדי בוגלובוב, מפעיל את הבנק הגדול ביותר באוקראינה.

בעקבות הפרשה, שבמסגרתה בוצעה על פי החשד מעילה בהיקף של מיליארדי דולרים, החליטה ממשלת אוקראינה להלאים את הבנק ולהקפיא נכסים של קולומויסקי ובוגלובוב, בשווי כ־2.5 מיליארד דולר.

קולומויסקי הוא אחד האנשים העשירים ביותר באוקראינה, עם אחזקות בתחומי הבנקאות, האנרגיה, המחצבים, הבידור והתקשורת. הוא מדורג במקום ה-57 ברשימה עשירי ישראל שפרסם הירחון "דה מרקר". בין השאר, הוא מחזיק עם בוגלובוב במניות בחברת נאפטוגז – חברת הנפט והגז הגדולה באוקראינה; בערוץ הטלוויזיה 1+1 – מהערוצים הפופולריים ביותר באוקראינה; ובקבוצת הכדורגל האוקראינית דניפרו. בבעלותו גם בניין משרדים בהרצליה פיתוח. בשנה שעברה עלה לשלטון באוקראינה מי שהיה שותף עסקי של קולומויסקי, וולודימיר זלנסקי, ולקראת השבעתו של זה לנשיאות, החליט קולומויסקי לשוב למולדתו.

קולומויסקי הוא הבעלים של ערוץ הטלוויזיה המשדר את הסדרה "משרת העם", בה כיכב זלנסקי בתפקיד ראשי, אך היחסים בין השניים עמוקים מכך. על פי "ניו יורק טיימס", זלנסקי הוא גם שותף עסקי של קולומויסקי. זלנסקי מכחיש נמרצות כי הוא בובה של האוליגרך האוקראיני-ישראלי-קפריסאי, וטוען כי רק "כישוריו כקומיקאי סייעו לו להיבחר לנשיא אוקראינה".

שותפו של קולומויסקי, בוגולובוב, הוא נשיא הקהילה היהודית בדנייפרופטרובסק. בוגלולובוב הוא מייסד מרכז "מנורה", המרכז הקהילתי היהודי הגדול בעולם, וחולש על אימפריית בנקאות, מכרות ונפט, תקשורת ומזון – ונחשב אף הוא אחד האנשים העשירים באוקראינה.

תערוכה של מואהו מודיסקנג בת"א

בדרא"פ האישי הוא הפוליטי

בגלריה ברוורמן (אילת 33, תל-אביב) נפתחה תערוכה של האמן הדרום-אפריקאי מואהו מודיסקנג. אוצרת התערוכה, עדי גורה, אמרה בעת הפתיחה: "בצד המשבר הקיומי האופף אותנו ומאיים לשנות את אורחות חיינו, הפילוג והשבר שמופיע ביחס לזהות ולמעמד בעולם מתעצם גם הוא".

מודיסקנג (בצילום) נולד בסווטו שבדרום אפריקה ב-1986. עבודתו עוסקת במשבר החריף הנוגע בשאלת הזהות ומתייחסת במיוחד לעברה של האוכלוסייה השחורה בדרום אפריקה ולאופן שבו עבר זה עדיין נוכח ומשפיע. בעת ביקור בתערוכה קשה שלא לחשוב על יחסה של מדינת ישראל ליוצאי סודאן, אריתריאה ואתיופיה בארץ.

עבור מודיסקנג, האישי הוא הפוליטי. עבודותיו מושפעות מחוויות עבר שלו כילד וכצעיר בעיירת סווטו, בתקופה בה שלט משטר האפרטהייד הגזעני בארצו.

מודיסקנג משתמש בזיכרון כפורטל בין עבר להווה דרכו נבחנים היסטוריה, גוף ומקום בהקשרים של פוסט-אפרטהייד. צילומיו, סרטיו, הופעותיו ומיצביו מתמודדים עם הפוליטיקה תוך ניסיון לפרוק את מורשת אי-השוויון ושלטון ההון. לדברי האוצרת "הוא משתמש בלקסיקון אישי של טקסים וסמלים בו צורתו הפיזית שלו עצמו הופכת הן כלי והן מסמן. השימוש שלו בגופו שלו הוא מעבר משמעותי מהתיאור הבעייתי של האחר ומהווה מחווה של מימוש עצמי והכרה בחוויה סובייקטיבית".

סדרת העבודות המוצגת בתערוכה מאפשרת לצופה להיכנס לעולמו הפנימי של מודיסקנג, דרכו ניתן לגעת בנושאים קולקטיביים כואבים ששבים ומהדהדים במציאות העכשווית. נעילת התערוכה - ב-8 באוקטובר.

שני ספרים חדשים של מכון ון ליר

שיטור תחת כיבוש והערבית הישראלית

מכון ון ליר והוצאת הקיבוץ המאוחד פרסמו באחרונה שני ספרים: "חוק חי: שיטור וריבונות תחת כיבוש", מאת ד"ר אילת מעוז ו"שפה מחוץ למקומה: אוריינטליזם, מודיעין והערבית בישראל", מאת ד"ר יונתן מנדל.

"חוק חי" מתחקה אחר ההיסטוריה של השיטור מעבר לקו הירוק, בשטחים הפלסטיניים הכבושים, ודן ביחסי המשטרה עם פלסטינים, עם מתנחלים, ועם רשויות האכיפה והביטחון האחרות. הוא מראה כיצד פרויקט ההתנחלויות בגדה המערבית מבוסס על טשטוש הבדלים: בין ציבורי לפרטי, בין פשע לחוק, בין לגיטימי ללא-לגיטימי. שכן במרחב הספר הקולוניאלי סמכויות מדינה מואצלות לשחקנים רבים, שהיחסים ביניהם מאופיינים בחיקוי ובניכוס, בהסתתרות ובהיחשפות, כמו גם עמעום מושגי ומשפטי.

לספר החדש גם היבטים אקטואליים, בעקבות החלטת ממשלות הימין בארה"ב וישראל לספח חלקים מהשטחים הפלסטיניים הכבושים. על פי המחברת, "מעבר להיותו כרוניקה של מנגנון, הספר חושף את עבודת הריבונות כתנועה דיאלקטית ומתמשכת בין מחיקת גבולות לשרטוטם מחדש. תנועה זו מייצרת תשוקה ריבונית לאחדות מוחלטת, המובילה את המשטר ואת אזרחיו לאלימות חריגה".

ביום שלישי הקרוב, 28 ביולי, החל בשעה 18:00 יערוך מכון ון ליר אירוע השקה מקוון של הספר בהשתתפות פרופ' יהודה שנהב, פרופ' אדריאנה קמפ, עאזר דקואר, פרופ' הלל כהן והמחברת.

הספר "שפה מחוץ למקומה" מוקדש לבחינת השאלה איך נוצרה ה"ערבית ישראלית". הוא מתחקה אחרי התפתחות הוראת הערבית בארץ במאה השנים האחרונות ועומד על ההיגיון המנחה אותה. הספר חושף שני צירים שסביבם עוצבו לימודי הערבית בארץ: הציר הראשון הוא הגישה הפילולוגית-דקדוקית להוראת השפה, גישה שיובאה ארצה בידי מזרחנים יהודים מאירופה בתחילת המאה העשרים; והציר השני הוא הקֶשר המודיעיני, שנוצר בצל הסכסוך הישראלי–ערבי, ושבמסגרתו התגבשו רשתות אזרחיות–ביטחוניות בשדה הוראת הערבית.

על ספרו החדש, המבוסס על עבודתו לקבלת התואר השלישי, הסביר המחבר: "ערבית היא השפה המדוברת הקרובה ביותר לעברית. היא שפת המזרח התיכון, שפת הפלסטינים בארץ, ושפת המורשת של כמעט מחצית מהיהודים בישראל". כמו כן, "הערבית הייתה שפה רשמית בישראל במשך שבעה עשורים, והיא מקצוע חובה בבתי הספר. אף על פי כן, בקרב היהודים בישראל שוררת בורות מוחלטת בכל הנוגע בערבית: רובם אינם מבינים ואינם דוברים את השפה, ואינם מסוגלים לכתוב או לקרוא בה".

על פי מנדל שפת האזור הוחלפה בשפה "הערבית הישראלית", שזו "סוציולֶקט המיועד ליהודים בלבד, שמבטא את מרחק הביטחון שבין לומדי הערבית – ובעצם בין החברה היהודית בישראל – לבין העולם הערבי".

יצוין שזה הספר הראשון שמנתח את ההיסטוריה החברתית והפוליטית של הוראת הערבית בישראל. נוצר מצב שבו לימודי הערבית בישראל אינם מקרבים בין לומדי השפה לדובריה, אלא תורמים דווקא להפרדה ולהרחקה ביניהם.

הישגים לשביתת העו"סים

הסכם בין האוצר לאיגוד העובדים הסוציאליים נחתם השבוע (22.7), וכך הגיעה לסיומה שביתה שנמשכה יותר משבועיים, במהלכה הפגינו אלפי עובדות ועובדים סוציאליים ברחבי הארץ. על פי הודעת האיגוד, הושג הסכם רפורמה חדש למבנה השכר ובחודש יולי 2021 תשולם הפעימה הראשונה לשכר המעודכן בסך של 200 מיליון שקלים. פעימה שנייה תהיה עם פתיחת הסכמי השכר במשק, העובדות והעובדים הסוציאלים יוחרגו ויקבלו פעימה שנייה ייעודית. עוד הוחלט על הסכם אבטחה ומוגנות מלא לעובדים בסך 70 מיליון שקלים שיוכנס לתקציב המדינה בכל שנה, וכי כל העובדות והעובדים יקבלו מענק קורונה לשנת 2021 בסך 9,000 עד 11 אלף שקלים לעובד.

יו"ר איגוד העובדים הסוציאליים, ענבל חרמוני, בירכה על ההסכם: "הובלנו ביחד מאבק אדיר, גאה ומלא השראה, שנסך בכולנו גאווה במקצוע שלנו ובעצמה שלנו. מאבק אדיר מגיע היום לסיומו עם ניצחון אדיר שלנו", הודיעה חרמוני. "אנחנו יוצאות ויוצאים מכאן עם עתיד טוב יותר למקצוע שלנו, עם הישג שיירשם בדברי הימים של העבודה הסוציאלית בישראל", הוסיפה.

גם ח"כ עאידה תומא-סלימאן (חד"ש - הרשימה המשותפת) בירכה על ההסכם שהביא לסיומה של השביתה בשירותי הרווחה. "אני מברכת את העו"סיות על הניצחון החשוב שלהן. ההסכם שהושג ממלא את רוב הדרישות שלהן, וישפר את השירותים החברתיים בארץ", מסרה תומא-סלימאן. "הניצחון הזה מראה שמאבק עובדים ועובדות נחוש ועיקש הוא האינטרס של כלל החברה", הדגישה. יצוין כי שביתת העובדות הסוציאליות זכתה השבוע בתמיכה מצד 32 חברי כנסת מהקואליציה ומהאופוזיציה, שפנו במכתב לשר האוצר בדרישה כי יפעל באופן מידי לפתור את המשבר בשירותים החברתיים. המכתב הוא יוזמה משותפת של יושבי ראש השדולה למען העובדות והעובדים הסוציאליים בכנסת, תומא-סלימאן וח"כ ינון אזולאי (ש"ס).

שביתת האחיות הסתיימה יום לאחר תחילתה

לאחר שביתה בת יממה, ביום שלישי (21.7) שבו האחיות לעבודה בעקבות הסכם שהושג עם האוצר. הסתדרות האחים והאחיות הכריזה על השביתה במחאה על המחסור בתקנים ועל העומס במחלקות, ולאחר שהמגעים בינה לבין האוצר הסתיימו ללא הסכמות. במסגרת השביתה עבדו האחיות בקופות ובבתי החולים במתכונת חירום בלבד, והפגינו יחד עם מאות מתמחים בבתי חולים ברחבי הארץ.

בתום מו"מ מהיר הגיעו האוצר והסתדרות האחיות להבנות הבאות: הוספת 2,000 תקני אחיות זמניים ל-30 יום – 1,600 למערך האשפוז ו-400 למערך הקהילה ובריאות הציבור, והקמת צוות משותף לבחינת תוספת קבועה של תקנים למערך האשפוז בתוך 30 יום. מעבר לכך סוכם להסדיר סוגיות נוספות, בהן: תוספת שכר דירה לאחיות בפריפריה, תמריץ כלכלי לחיזוק מערך בריאות הציבור בדרום, הארכת הסכמי משמרות מיוחדות בתקופת משבר הקורונה והסדרת תשלום לאחיות בתקופת הבידוד.

יו"ר הרשימה המשותפת, ח"כ איימן עודה (חד"ש), הביע תמיכה בדרישות האחיות: "כולנו צריכים להחליט אם אנחנו בצד של האחיות והעובדות הסוציאליות או בצד של ממשלת הימין. זה לא רק מאבק למען תנאי העסקה ותקנים אלא מאבק שיגדיר מחדש את סדר העדיפויות שלנו, אחרי עשורים של הפרטה ושחיקה של השירותים הציבוריים". ח"כ עופר כסיף (חד"ש – הרשימה המשותפת) הביע אף הוא תמיכה בשביתת האחיות והצטרף לתביעתן להגדלת מספר התקנים בשירותי הבריאות: "האחיות זועקות כבר תקופה ארוכה כי תנאי העסקתן מובילים אותן לאפיסת כוחות ואותנו לאסון רפואי. אני קורא לרה"מ ולשר האוצר לנהוג באחריות – להגדיל מייד את מספר התקנים ולשפר את תנאי עבודתן. חנק מערכת הבריאות עולה בחיי אדם".

חד"ש - החזית הדמוקרטית לשלום ושוויון

אבלה על לכתו של חברנו

אדיב אבו רחמון

לשעבר סגן ראש העיר נצרת וסגן יו"ר חד"ש

מק"י - הוועד המרכזי

משתתפים בצער המשפחה על מותו של

אדיב אבו רחמון

חבר לשעבר בלשכה הפוליטית

מק"י - המפלגה הקומוניסטית הישראלית

משתתפת בצער המשפחה עם מותו של החבר

עבדאללה סתיתי

לשעבר חבר מועצת העיר נצרת

גלריית הגדה השמאלית

פתיחת תערוכה: סוד הרפואה הפנימית, נשימות

מאת: יאיר אבידר / אוצרת: חגית אונמני רובינשטיין

הכניסה לתערוכה בהתאם להוראות משרד הבריאות

יום חמישי, 23 ביולי, 20:00, אחד העם 70, ת"א

גל חד"ש - הפודקאסט של חד"ש תל אביב

פרק 11 - קולנוע ושינוי חברתי, בהשתתפות הבמאי והפעיל החברתי **אבי מוגרבי**

פרק 12 - על משמעויות הסיפוח, בהשתתפות עו"ד **מיכאל ספרד**

הפודקאסט זמין להאזנה ביוטיוב, בספוטיפיי, באפל מיוזיק, בגוגל פודקאסט ובמיקס קלאוד

ת"ד 26205, ת"א 6126102, טל' 03-6293944, פקס 03-6297263, info@maki.org.il

אתר מק"י : www.maki.org.il , אתר חד"ש : www.hadash.org.il